

Опитът на лесбийките, гейовете, бисексуалните и транссексуалните лица във връзка с дискриминацията и престъпленията от омраза в ЕС и Хърватия

Член 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз гласи, че човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да се уважава и защитава. Член 21 гарантира правото на защита от дискриминация, включително основана на сексуалната ориентация. Принциплът на равно третиране е един от основните ценности на Европейския съюз, който гарантира както зачитане на човешкото достойнство, така и пълноценното участие на равни начала в икономическия, културен и социален живот.

Контекст на политиката

Броят на промени предприети на международно и национално равнище, отнасящи се към основните права на лесбийките, гейовете, бисексуалните и транссексуалните лица (ЛГБТ) все повече нараства. Стандарти за защита от дискриминация и равнопоставеност на ЛГБТ лицата допълнително биват разработени и подсилени от Европейският съюз (ЕС), Съветът на Европа и Организацията на обединените нации (ООН). В европейското и националното законодателство сексуалната ориентация и половата идентичност се признават все по-ясно като основания за дискриминация.

През 2010 г. Европейската комисия поиска от Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) да събере съпоставими данни относно дискриминацията и престъпленията мотивирани от омраза, на които са подложени лесбийките, гейовете, бисексуалните и транссексуалните лица във всички държави членки на ЕС, и в Хърватия. В отговор на това, през 2012 г. FRA проведе онлайн проучване в целия ЕС и Хърватия, в резултат на което получи 93 079 отговора от ЛГБТ лица. Проучването осигурява богат набор от съпоставими данни, които позволяват на FRA да изготви заключения и основани на доказателства съвети. Целта им е да помогнат на институциите на ЕС и на държавите членки при установяване и предприемане на мерки за справяне с предизвикателствата, пред които са изправени ЛГБТ лицата по отношение на техните основните права. Това може да стане чрез целенасочени правни и политически действия, които гарантират защитата и упряжвяването на основните права на ЛГБТ лицата.

Основни констатации

Резултатите показват, че ЛГБТ лицата в днешното европейско общество не могат свободно да изразяват себе си в училище, на работното място или на публични места. Поради това мнозина от тях крият идентичността си и живеят в изолация или дори в страх. Други са подло-

жени на дискриминация и срещу тях дори са извършвани актове на насилие, когато открито са били „самите себе си“. Съществуват значителни различия между държавите по отношение на възприемането и опита на респондентите във връзка с дискриминацията, тормоза и насилието, основани на сексуална ориентация и полова идентичност. Това важи също така и по отношение на възприемането им относно степента на отрицателните социални нагласи към ЛГБТ лицата, както и за стратегиите които биват предприети за избягване на определени места, от страх да не бъдат нападнати, заплашени или тормозени.

- Почти половината (47 %) от всички респонденти заявяват, че в годината, предхождаща проучването, те лично са били обект на дискриминация или тормоз въз основа на сексуална ориентация.
- Над 80 % от респондентите във всяка държава членка на ЕС, си спомнят за отрицателни коментари или тормоз в училищата над ЛГБТ младежи.
- Две трети (67 %) от всички респонденти заявяват, че по време на тяхното обучение в училище до навършване на 18 години често или постоянно са криели, че са ЛГБТ.
- Всеки пети от респондентите, който е бил назначен на работа или е търсил работа през 12-те месеца, предхождащи проучването, е бил обект на дискриминация при тези ситуации. Тази цифра нараства до всеки трети при отговорите на транссексуалните лица, взели участие в проучването.
- Всеки пети (18 %) от респондентите, които са посещавали кафенета, ресторанти, барове или нощни клубове през годината, предхождаща проучването, лично са били обект на дискриминация на тези места поради това, че са ЛГБТ.
- Една четвърт (26 %) от всички ЛГБТ в ЕС, участващи в проучването, са били обект на или са били заплашени с насилие през последните пет години.
- Почти три от 10 транссексуални респонденти споделят са били жертви на насилие или са били заплашени с насилие повече от три пъти през годината, предхождаща проучването.
- По-голямата част от респондентите, които са били подложени на насилие (59 %) през изминалата година, считат, че последното нападение или заплаха от насилие, частично или напълно, е била обусловено от това, че са били възприемани като ЛГБТ.

- По-малко от един на всеки пет респонденти (17 %) е съобщил на полицията за последния мотивиран от омраза инцидент, на което е бил/а подложен. 66 % от респондентите от всички държави членки на ЕС, се страхуват да се държат за ръце на публични места със своя партньор от същия пол. При анкетираните гейове и бисексуални мъже тази цифра възлиза съответно на 74 % и на 78 %.
- Над четири пети от всички респонденти заявяват, че вицовете по отношение на ЛГБТ лица са широко разпространени в ежедневието.
- Почти половината от всички респонденти смятат, че обидните думи и изрази, насочени към ЛГБТ от страна на политиците, са често срещани в страната, в която пребивават.

Основани на доказателства съвети

Въз основа на събраните по време на проучването статистически данни FRA изготви становища и съвети основани на доказателства. Целта е становищата основани на събраните данни да спомогнат за развитието на правни и политически реакции на национално равнище, както и на равнище на Европейския Съюз.

Осигуряване на безопасна среда в областта на образованието

Държавите членки на ЕС, следва да гарантират, че ЛГБТ младежите се чувстват в безопасност в училище, и учебната среда не позволява ситуации на насилие и изолация. Това включва също така и борба със заклеяването и маргинализацията на ЛГБТ лицата, както и насърчаване на многообразието. Училищата следва да бъдат насърчавани да приемат политики, изключващи насилието. Държавите членки на ЕС, следва да гарантират, че предоставянето на обективна информация относно сексуалната ориентация, половата идентичност и половото изразяване са част от учебната програма за насърчаване на уважението и разбирателството между учители и ученици, както и за повишаване на осведомеността за проблемите, с които се сблъскват ЛГБТ лицата.

Борба с дискриминацията, основана на сексуална ориентация и полова идентичност

Плуралистичната и приобщаваща социална среда, основана на принципа на равнопоставеност, залегнал в Хартата на основните права на ЕС, е среда, в която ЛГБТ лицата могат да живеят и да се изразяват открито и свободно.

За укрепване на систематичните и координирани реакции за борба с дискриминацията, ЕС и неговите държави членки се насърчават да изготвят планове за действие с цел насърчаване на зачитането на основните права на ЛГБТ лицата и/или за интегриране на въпроси, свързани с ЛГБТ лицата, в национални планове за действие и стратегии в областта на правата на човека. Специално внимание следва да се отдели на предизвикателствата, с които се сблъскват транссексуалните лица и ЛГБТ младежите предвид конкретните обстоятелствата, пред които са изправени. ЕС би могъл да насърчи обмена на обещаващи практики, които активно насърчават зачитането на правата на ЛГБТ лицата. Държавите членки се окуражават да насърчават по-балансирано обществено мнение по въпроси, свързани с ЛГБТ, чрез улесняване на диалога с основните действащи лица. Силно и положително политическо ръководство за подкрепа на основните права на ЛГБТ е необходимо.

Признаване и защита на ЛГБТ лица, жертви на престъпления от омраза

Всеки има право на зачитане на правото му/и на живот, сигурност и защита от насилие, независимо от неговата/нейната сексуалната ориентация или половата идентичност.

ЕС и неговите държави членки следва да обмислят приемането на законодателство, което да обхваща хомофобския и трансфобския език и престъпленията от омраза, така че ЛГБТ лицата да получават еднаква закрила. Освен това държавите членки на ЕС, се насърчават да повишат признаването и защитата на ЛГБТ, жертви на престъпления от омраза, като включат основаната на хомофобия и трансфобия омраза като възможни мотиви в националното законодателство към престъпленията, предизвикани от предразсъдъци. Следва да се обсъди и обучение на служителите на правоприлагащите органи, включително относно това как да регистрират инциденти.

Осигуряване на равно третиране в областта на заетостта

Правото на ЕС следва изрично да забранява дискриминация основаната на полова идентичност и ЕС трябва да продължи да следи за ефективността на националните органи и процедури за подаване на жалби. Държавите членки на ЕС, следва да подкрепят органите, работещи по въпросите на равенството, и други национални механизми за подаване на жалби в усилията им да информират ЛГБТ лицата за мандата и процедурите им на работа с цел повишаване на осведомеността им.

Дискриминация извън рамките на заетостта

Еднаквата степен на защита срещу дискриминация, основана на сексуална ориентация, във всички държави членки на ЕС, ще се подобри значително, ако забраната на дискриминация, основана на сексуална ориентация в целия ЕС се разшири извън областта на заетостта и професиите. Това е предложено от Европейската комисията в предложението й за *Директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация*. Правото на ЕС следва да разгледа изрично посочването на дискриминацията, основана на полова идентичност, като форма на дискриминация в цялото съществуващо и бъдещо законодателство на ЕС.

Допълнителна информация:

Двата доклада на FRA относно резултатите на проучването – *EU LGBT survey: Results at a glance* („Проучване на ЛГБТ в ЕС: Кратък обзор на резултатите“) и *EU LGBT survey: main results* („Проучване на ЛГБТ в ЕС: основни резултати“) – са достъпни на:
<http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources>

Онлайн инструмент за визуализация на данните – *EU LGBT survey data explorer* („Проучване на ЛГБТ изучаване на данните“) – е достъпен на:
<http://fra.europa.eu/en/lgbt-survey-results>

Преглед на дейностите на FRA по отношение на основните права на ЛГБТ е достъпен на:
<http://fra.europa.eu/en/theme/lgbt>